

Aan Provinciale Staten

DATUM	9 november 2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	RGW
STELLER	M. van der Schaar	TELEFOONNUMMER	06 43 20 55 00
NUMMER	UTSP-1539387505-1079	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Onderwerp Statenbrief:

Voortgang Convenant Duurzaam Bouwen

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Met deze Statenbrief wordt u geïnformeerd over de voortgang van het convenant Duurzaam Bouwen. Dit convenant zal publiek-private afspraken bevatten met meetbare ondergrenzen op thema's zoals energie, klimaatadaptatie, circulariteit, biodiversiteit, natuurinclusief bouwen, gezondheid en duurzaamheid. Doelgroepen zijn de partners in de bouwketen: gemeenten, provincie, bouwers, ontwikkelaars, waterschappen, maatschappelijke organisaties en brancheorganisaties. Met het convenant wordt een gelijk speelveld gecreëerd voor marktpartijen waardoor er toekomstbestendig, kwalitatief hoogwaardig en tegelijkertijd goedkoper gebouwd kan worden. Door de diverse thema's in het convenant bij elkaar te brengen ontstaat er één integraal afwegingskader.

In juli 2021 is gestart met de uitwerking van het convenant Duurzaam Bouwen. De ambitie is dat het 1e concept in december 2021 wordt voorgelegd aan de 'bestuurlijke kerngroep'^[1].

Op dit moment worden een convenant (bestuurlijke overeenkomst) en een afwegingskader met meetbare indicatoren voor in de praktijk opgesteld. Op basis van het afwegingskader, waarin verschillende thema's van duurzaam bouwen zijn opgenomen, kunnen keuzes worden gemaakt in relatie tot locatie en opgave.

Het doel is dat het convenant in maart 2022 door alle partners in de bouwketen kan worden ondertekend. Het streven is om het integraal afwegingskader goed vorm te geven met uitdagende, maar ook uitnodigende indicatoren. Daarnaast is een breed draagvlak cruciaal voor het goed laten slagen van de hogere ambitie om duurzaam te bouwen in de provincie. Daarom wordt u nu geïnformeerd over de voortgang; en ook de bestuurders in de drie Utrechtse regio's zullen de komende weken worden geïnformeerd.

We proberen zoveel mogelijk gemeenten, waterschappen en bouwende partijen aan te laten sluiten bij het convenant en maken daarbij gebruik van opgebouwde netwerken, waaronder het netwerk rond Afspraken Klimaatadaptief Bouwen. Partijen kunnen ieder moment aansluiten, dus ook nog na de officiële ondertekening. Na ondertekening van het convenant start de uitvoering, de monitoring van het afwegingskader en het ontwikkelen van een leernetwerk. Het afwegingskader uit het convenant wordt, waar nodig, aangepast naar de lessen en ontwikkelingen uit de praktijk. Het is dus een 'dynamisch document', waarbij de wijze waarop deze aanpassingen worden gedaan nog zal worden uitgewerkt.

[1]^[1] Bestuurlijke vertegenwoordigers van Provincie Utrecht, ROMUtrecht, Ballast-Nedam, gemeente Amersfoort, gemeente Montfoort, Bolton Groep, Schipper Bosch, waterschap HDSR en secretariaat &FLUX

Inleiding

In de statenbrief van 13 juli 2021 staan de voorgeschiedenis, de doelstelling en de opdrachtverstrekking voor het convenant Duurzaam Bouwen beschreven. Hierin is aangegeven dat u wordt meegenomen in de totstandkoming van het convenant. Deze statenbrief geeft hier invulling aan. En goed te beseffen dat de uitwerking op dit moment volop gaande is.

Duurzaam Bouwen krijgt steeds meer aandacht. De "Afspraken Klimaatadaptief Bouwen in Utrecht" zijn rond, de doelstellingen van Parijs komen dichterbij en de GreenDeal van de Europese Unie wordt binnenkort ook geïmplementeerd. Via een eerste inventarisatie van reeds lopende initiatieven, plannen en pilots in de regio Utrecht is kennis opgehaald op de verschillende thema's (o.a. MRA Houtbouw, Convenant Klimaatbestendig bouwen Provincie Zuid-Holland, Het nieuwe normaal van Cirkelstad). Zo brengen we de verschillende werelden en ambities samen.

De verschillende bouwende partijen en diverse Utrechtse gemeenten hebben aangegeven dat er behoefte is aan een gezamenlijke ambitie op *alle* thema's van duurzaam bouwen. Gezamenlijk werken we aan een convenant Duurzaam Bouwen. Het convenant legt de lat hoger dan het huidige wettelijk kader (Bouwbesluit) en biedt een doorkijk naar wat ons te doen staat om de doelstellingen van Parijs te halen. Het is een uitnodiging om nu te beginnen met toekomstbestendige woningbouw en verstedelijking; en niet te wachten waardoor de transitie later alleen maar groter zal zijn.

De partijen in de bestuurlijke kerngroep zijn gelijkwaardig in dit traject. De provincie is gevraagd de kerngroep voor te zitten en vanzelfsprekend ondersteunt de provincie ook dit gehele traject. De provincie brengt zelf ook wensen in en beoordeelt de resultaten vanuit haar belangen vanuit de programma's Klimaatadaptatie, Energietransitie, Circulaire samenleving, Natuurinclusief bouwen, Gezonde leefomgeving en Hart van de Heuvelrug. De aangenomen motie Houtbouw kan goed worden ingepast vanuit de genoemde ambities. In het convenant worden de ambities en werkafspraken beschreven, waarbij mogelijk sprake kan zijn van 3 ambitieniveaus. Daarbij wordt een afwegingskader opgesteld dat dynamisch is. Het afwegingskader is een praktijkgericht document dat helderheid geeft aan gemeenten, corporaties, bouwers en ontwikkelaars over de indicatoren die gehanteerd worden voor duurzaam bouwen. Omdat deze indicatoren in de loop der tijd aangepast kunnen worden, bijvoorbeeld vanwege de beschikbaarheid van nieuwe technieken, aangescherpte regelgeving e.d., wordt het afwegingskader dynamisch. Over de wijze van aanpassing worden afspraken gemaakt. Een dergelijk convenant en afwegingskader, waar alle duurzaamheidsaspecten integraal worden afgesproken met zowel markt als overheden bestaat nog niet in Nederland.

Op te leveren product

Adviesbureau @Flux is juli 2021 gestart met de uitwerking van het convenant Duurzaam Bouwen.

Het Convenant Duurzaam Bouwen bestaat uit drie onderdelen:

1. Een bestuurlijke overeenkomst waarin de toegevoegde waarde van het convenant, de algemene ambities en werkafspraken beschreven staan en dat ondertekend wordt door de deelnemende partijen.
2. Een integraal afwegingskader waarin alle thema's van duurzaam bouwen (natuurinclusief, klimaat adaptief, circulair, biobased, energie, gezondheid) zijn opgenomen en uitgewerkt in meetbare indicatoren.
3. Implementatie van het convenant. Met mogelijke instrumenten als een handreiking, middelen voor onderzoek en voorbeeldprojecten, het ontwikkelen van een leertraject (promotie handreiking, roadshow, leernetwerk etc.) en kennisdeling (voorbeeldprojecten, positieve en negatieve leerervaringen, evaluatie). Een voorstel voor monitoring van de voortgang en aanpassing van het afwegingskader wordt uitgewerkt.

Opzet afwegingskader

In het integrale afwegingskader komen de huidige wet- en regelgeving te staan naast de doelstellingen van het VN-Klimaatakkoord van Parijs. Deze Parijse doelstellingen zijn richting gevend. We werken hierbij drie niveaus uit: brons, zilver en goud. De ambities in alle drie de niveaus zijn bovenwettelijk. Hiermee dagen we de stakeholders uit om naar de volgende stap te kijken. Een vraagstuk is hoe de afweging tussen de verschillende thema's te maken, zonder beperkend te zijn in de innovatieve oplossingen en vergaande ambities.

Status en vervolg

Een eerste overzicht van de verschillende thema's en reeds beschikbare indicatoren, afgezet tegen de wettelijke eisen en de doelstellingen uit Parijs, is gereed. Hiervoor is gebruik gemaakt van documenten en indicatoren die de verschillende partijen nu hanteren. Deze opzet is positief ontvangen door zowel de bestuurlijke kerngroep als de betrokken provinciale programma's (klimaatadaptief, natuurinclusief, energie, gezondheid, circulair).

Enkele voorbeelden van te ontwikkelen criteria zijn:

- Milieuprestatie Gebouwen (MPG): wettelijke norm is 0,8. Voor de niveau's brons, zilver en goud zullen strengere normen (0,75, 0,65 en 0,5) worden voorgesteld.
- Klimaatadaptatie, thema hittestress: 40 % van alle horizontale en verticale oppervlakten wordt warmtewerend of verkoelend ingericht.

In de maanden september- november vinden verschillende expertsessies met vertegenwoordigers van diverse partijen als ook deskundigen op bepaalde thema's plaats, waarin de thema's aan de hand van voorbeeldprojecten worden doorgesproken. Dit zorgt voor een verscherping van de indicatoren en inzicht in de laatste discussiepunten. Voor klimaatadaptief en natuurinclusief zijn er bijvoorbeeld al veel indicatoren vastgesteld in convenanten, maar op het gebied van bijvoorbeeld circulair of biobased bouwen zijn de indicatoren minder duidelijk. Alle betrokken partijen hebben dus nog het nodige huiswerk. Daarnaast helpen de expertsessies om de haalbaarheid van de te stellen ambitieniveaus te delen als ook om draagvlak te creëren. Ook worden de 26 gemeenten en waterschappen geïnformeerd via informatiebijeenkomsten in november en december.

Op 25 november wordt op Connect Live, georganiseerd door de ROMUtrecht, de ontwikkeling van het convenant toegelicht aan de bouwende partijen. Overigens merken we in gesprekken met marktpartijen en de ROM dat men ook de economische kansen ziet door het creëren van een ambitieus en eenduidig speelveld in de provincie Utrecht. Zeker de voorlopers bij marktpartijen zien de noodzaak van alle ontwikkelingen en kunnen door de schaalvergroting die uitgaat van een convenant Duurzaam Bouwen ook makkelijker hun innovaties financieren.

De concept versie van het convenant wordt eind december gepresenteerd aan de bestuurlijke kerngroep. Dit bevat de bestuurlijke overeenkomst (het convenant) en het afwegingskader dat zoveel mogelijk is uitgewerkt. Het voorstel vanuit de bestuurlijke kopgroep voor het convenant en afwegingskader worden ter besluitvorming voorgelegd aan Gedeputeerde Staten. Daarna wordt u met een statenbrief geïnformeerd. Tevens wordt het voorstel voorgelegd aan de Utrechtse gemeenten, de vier waterschappen en bouwende partijen in de provincie Utrecht. In maart 2022 staat de ondertekening van het convenant gepland.

In de tussentijd zijn we, zoals aangegeven bij de afdoening van de Motie Houtbouw (statenbrief 15 december 2020), lid geworden van City Deal Circulair en Conceptueel Bouwen, sluiten we aan bij Cirkelstad leernetwerken, volgen we Ruimte voor Biobased Bouwen van BZK en de Gideons Bende¹ op de voet. De kennis en ervaring uit deze gremia nemen we mee in de ontwikkeling van het convenant en mogelijk het stimuleren van voorbeeldprojecten.

Provinciale input convenant

De provincie is een van de partijen die inhoudelijke input levert aan het convenant. Hierbij werken de verschillende programma's en afdelingen binnen de provincie nauw samen (Klimaatadaptatie, Energietransitie, Circulaire Samenleving, Biodiversiteit in Stad en Dorp, Gezonde Leefomgeving en Hart van de Heuvelrug). Zo komen we tot een integrale inbreng vanuit de provincie en borgen we dat de afspraken passen binnen het provinciaal beleid.

Op 16 juli vond een bestuurlijke bijeenkomst plaats over de bekrachtiging van de afgelopen jaar opgestelde 'Afspraken Klimaatadaptief Bouwen Utrecht'. Daarbij is besloten dat de Afspraken Klimaatadaptief bouwen (m.b.t. nieuwbouw) integraal opgenomen wordt in het convenant Duurzaam Bouwen.

Leertraject en implementatie

Vanaf januari 2022 start de ontwikkeling van een leertraject. In het leertraject gaan we aan de slag met zaken als kennisontwikkeling, het implementeren van het convenant en het onder de aandacht brengen van het convenant (overtuigen van deelname). Mogelijkheden zijn een roadshow, een leerkring of het ontwikkelen van een game, maar we sluiten graag aan bij de vragen van de stakeholders. We onderzoeken hoe het leertraject in samenwerking met partijen zoals Cirkelstad of Platform31 kan plaatsvinden.

Daarnaast komt er een vorm van monitoring van het afwegingskader. Is het werkbaar? Waar mist kennis? Welke nieuwe indicatoren zijn beschikbaar en moeten een plaats krijgen in het afwegingskader? Deze resultaten komen, indien nodig, terug in het leertraject en een aangepaste versie van het afwegingskader en in het leertraject. Zoals aangegeven in de Statenbrief 'Vervolg toezegging met betrekking tot het onderwerp Regie op Regionaal Materialenpaspoort', zal onderdeel van het leertraject in ieder geval zijn om te inventariseren en evalueren hoe het gebruik van materialenpaspoorten in de bouw verloopt na implementatie van het convenant, en de gemeenten daar via workshops over mee te nemen.

In de aanloop van de vaststelling van het convenant zal een voorstel worden uitgewerkt voor de monitoring van de implementatie en de governance hoe periodiek het afwegingskader wordt aangepast aan de nieuwe technieken, aangescherpte regelgeving e.d. .

Planning

¹ <https://www.gideonstribbe.nl/>

Actie	Tijd
Expertsessies - ambtelijk	Doorlopend
3 ^e Bestuurlijke kerngroep	12 november
Bestuurstafel U16*	24 november
Commissie RGW	24 november
4 ^e Bestuurlijke kerngroep	3 december
Bestuurstafel regio Amersfoort	9 december
Bestuurstafel Foodvalley	14 december
5 ^e Bestuurlijke kerngroep – oplevering concept	22 december
Ondertekening van convenant	Maart 2022

Aanbod informatiesessie commissie RGW

We hebben u toegezegd u zo goed mogelijk te betrekken bij de totstandkoming van het convenant. Als u op een later moment behoefte heeft aan een informatiesessie, zijn we daar gaarne toe bereid.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen